

FÖRSTA HJÄLPEN
VID ORO FÖR ETT BARN

Rädda Barnen

Barnet på bilden har ingen koppling till innehållet i foldern.

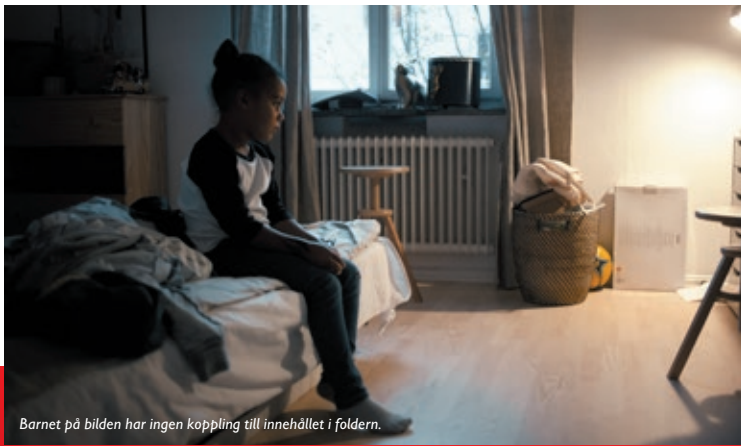
Barn i utsatta situationer behöver **trygga sammanhang**, med vuxna som uppmärksammar och agerar när något inte står rätt till. Men, vad kan man göra vid oro för att ett barn inte mår bra eller på något sätt far illa?

Med den här vägledningen vill vi öka möjligheten för att du, nästa gång du känner oro för ett barn, ska känna dig trygg i vad du kan göra för att **hjälpa barnet**.

Vårt viktigaste budskap är att du alltid ska **ta oro för ett barn på allvar**. Det kan betyda att du pratar med barnet och barnets föräldrar eller vårdnadshavare. Men det kan också innebära att anmäla din oro till socialtjänsten.

© Rädda Barnen 2016
Formgivning: Crosby
Foto: Oskar Kullander
och Eric Reis (omslag).
*Barnen på bilderna har ingen
koppling till innehållet i foldern.*

Upplaga: 4 000 ex
Artikelnummer: 11505
ISBN: 978-91-7321-366-0

Barnet på bilden har ingen koppling till innehållet i foldern.

När far ett barn illa?

Barn far illa när de utsätts för psykiska eller fysiska kränkningar. Exempel på fysiska kränkningar är våld och övergrepp. Exempel på psykiska kränkningar är hot, hån och orimliga bestraffningar.

Barn kan också fara illa på grund av bristande omsorg. Det kan handla om brist på känslomässig värme eller grundläggande struktur i vardagen, men också om att barnet inte får tillräckligt med mat eller saknar kläder för årstiden.

Barn som far illa berättar sällan om det själva. Därför är det viktigt att vuxna i barns närhet är lyhörda och agerar vid oro för ett barn.

Tecken på att ett barn far illa

Barn uttrycker sin utsatthet på olika sätt. Därför är det bra att du som vuxen känner till hur barn som inte mår bra och som far illa *kan* reagera.

VANLIGA TECKEN PÅ ATT BARN INTE MÅR BRA:

- Barnets beteende förändras på ett negativt sätt.
- Barnet drar sig undan.
- Barnet har svårt att lita på andra.
- Barnet provocerar andra.
- Barnet skadar sig själv eller andra.
- Barnet gör sönder saker.
- Barnet/tonåringen missbrukar alkohol eller droger.

VANLIGA FYSISKA TECKEN PÅ UTSATTHET:

- Barnet har blåmärken och rodnader på kroppen.
- Barnet är smutsigt.
- Barnet har inte lämplig klädsel för årstiden.
- Barnet har kroppsliga besvär, som huvudvärk och magont.
- Barnet är trött och hängigt.

Vad kan du göra?

När barn som far illa inte får hjälp, kan det innebära ett stort lidande för barnet under en lång tid. Agera därför alltid om du tror att ett barn far illa. Försök samtidigt att bevara ett lugn inför barnet och gå inte händelserna i förväg.

NÅGRA TIPS NÄR DU PRATAR MED ETT BARN SOM DU ÄR OROLIG FÖR:

- Berätta att du finns som stöd om barnet vill prata.
- Låt barnet prata i egen takt.
- Var så tillåtande som möjligt. Barnet behöver få reagera, både i ord och handling.
- Ställ öppna frågor som inte kan besvaras med bara ”ja” eller ”nej”.
- Försök att normalisera barnets tankar och känslor genom att bekräfta för barnet att det är okej att känna och reagera på olika sätt.

Det är inte lätt att berätta om svåra saker. Därför kan vi inte förvänta oss att barn vi känner oro för berättar något första gången vi frågar om allt är okej. Visa att du bryr dig och att du finns där när barnet är redo att prata.

Är du orolig för ett barn, bör du i regel prata med barnets förälder eller vårdnadshavare. Men det finns situationer då det inte är lämpligt, exempelvis om barnet berättar eller du misstänker att barnet blir utsatt för våld eller övergrepp hemma.

När ska du anmäla din oro?

Alla vuxna som misstänker att ett barn far illa bör anmäla det till socialtjänsten. För vuxna som jobbar med barn, exempelvis inom skolan och förskolan, är detta en skyldighet.

Det räcker med att du fått se eller höra något som tyder på att barnet far illa för att du ska göra en orosanmälan – du behöver alltså inte säkert veta. Då socialtjänsten tagit emot en anmälan är deras uppdrag att utreda barnets situation och vilka insatser som behövs för att ge barnet rätt stöd.

Hur går en orosanmälan till?

Att anmäla sin oro är en medmänsklig handling för att ett barn ska få det bättre. Ändå drar sig många vuxna för att göra en anmälan – man kanske inte är helt säker på sin känsla eller känner en olust inför att stå till svars för den oro man förmedlat. Det är inte konstigt att känna så.

Men, för att barn ska få det stöd som de behöver, är det viktigt att inte låta olusten stå i vägen för att göra en anmälan. Om du är tveksam kan du ringa till socialtjänsten och rådgöra med dem inför en eventuell anmälan utan att nämna barnets namn.

Information om att anmäla oro för ett barn finns på kommunens webbplats. Ett tips är att skriva ”oros-anmälan” som sökord för att lätt hitta kontaktuppgifter. Du kan också ringa till kommunens växel.

Vad kan socialtjänsten göra?

Socialtjänstens insatser består av två delar. Den första är att ge råd och stöd genom:

- Stödsamtal med socialsekreterare.
- Gruppverksamhet för barn och föräldrar.
- Kontaktfamilj eller kontaktperson.
- Familjebehandling med pedagoger eller terapeuter.

Ibland kommer socialsekreterarens utredning fram till att råd- och stödinsatser inte är tillräckliga för att hjälpa barnet. Då kan socialtjänsten gå vidare med insatser utan vårdnadshavares samtycke. Det sker bara om man inte ser några andra möjligheter, exempelvis om föräldrar/vårdnadshavare eller barnet själv vägrar annan insats.

Misstänker du brott mot barn?

Misstänker du att ett brott begåtts mot ett barn, skall du alltid kontakta polisen. Misstanke om fysiskt våld eller sexuellt övergrepp är exempel på sådana situationer. För att hjälpa ett barn och ge barnet bästa möjliga skydd, ska en anmälan till polisen alltid också följas av en anmälan till socialtjänsten.

Är du med i en förening eller verksamhet för barn?

I alla verksamheter för barn bör det finnas en rutin för hur de vuxna ska agera vid oro för ett barn i gruppen. Om alla vet vad som gäller, ökar möjligheterna till att barn får rätt stöd.

NÅGRA TIPS FÖR ATT SKAPA EN RUTIN:

- Utgå från samma lagstiftning som gäller yrkesutövare, den som säger att misstanke om att ett barn far illa ska anmälas till socialtjänsten.
- Bestäm hur en eventuell anmälan till socialtjänsten ska göras. Ett råd är att alltid vara två personer som kommer överens om att anmäla, exempelvis den som känner oro för barnet och verksamhetsledaren eller ordföranden i föreningen. Finns unga ledare, är ett råd att någon annan, vuxen, gör anmälan.
- Informera alla inom verksamheten om rutinen och till vem man kan vända sig vid oro för ett barn.
- Ha aktuella telefonnummer till socialtjänsten och polisen nära till hands i verksamheten. Kontaktuppgifter finns på kommunens hemsida.
- Vid oro för ett barn, utgå ifrån en checklista, exempelvis den på nästa sida.

Barnen på bilden har ingen koppling till innehållet i foldern.

Checklista vid oro för ett barn

- ”Varför är jag/vi oroliga för barnet?” Försök att konkretisera vad oron för barnet består i.
- Misstänks brott? Misstanke om brott mot barn, exempelvis misstanke om sexuella övergrepp, ska anmälas till både socialtjänsten och till polisen.
- Är barnets föräldrar eller vårdnadshavaren informerade? I vissa fall ska de inte kontaktas, exempelvis vid misstanke om misshandel eller sexuella övergrepp inom familjen.
- Behöver socialen rådfrågas innan anmälan görs?
- Vid beslut om anmälan – vem gör anmälan och hur sker kontakten?

Hur gick det för barnet?

Tänk på att barnet kan vara i behov av stöd före, under och efter en anmälan. Tänk även på att den som gör anmälan kan behöva uppbackning eller stöd från omgivningen. Fundera över om det är något ni behöver ändra i er rutin.

Den som anmält sin oro för ett barn har möjlighet att få återkoppling från socialtjänsten om en utredning inletts eller inte.

Glöm inte att informera om rutinen

Glöm inte att informera om er rutin till engagerade i föreningen/verksamheten – exempelvis medlemmar, föräldrar och andra vårdnadshavare.

Frågor & funderingar?

Rädda Barnens **Centrum för barn och ungdomar i utsatta livssituationer** erbjuder behandling och stöd för barn och unga.

Läs mer på www.raddabarnen.se/centrum eller ring **08-698 90 00** och be att få bli kopplad till någon av våra medarbetare på Centrum för barn och ungdomar i utsatta livssituationer.

**ANDRA SOM
KAN HJÄLPA**

På raddabarnen.se finns fler tips på var du kan vända dig vid oro för ett barn.

Barnet på bilden har ingen koppling till innehållet i foldern.

Rädda Barnen kämpar för barns rättigheter. Vi väcker opinion och stöder barn i utsatta situationer – i Sverige och i världen.

Rädda Barnen
107 88 Stockholm

Besöksadress:
Landsvägen 39, Sundbyberg

Tel: 08-698 90 00
kundservice@rb.se

www.raddabarnen.se